Združenje Občin Slovenije
The Association of Municipalities of Slovenia
E-Mail: info@zdruzenjeobcin.si
www.zdruzenjeobcin.si

50. IZREDNA SEJA DZ RS

Ljubljana, 27. 10. 2023 - Poslanke in poslanci DZ RS so na 50. izredni seji, ki je potekala 26. 10. 2023 sprejeli novelo Zakona o delovnih razmerjih in novelo Zakona o tujcih.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih

Poslanke in poslanci so s 46 glasovi za in 7 proti sprejeli novelo Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1), katerega namen je izboljšati delovne pogoje s spodbujanjem preglednejše in predvidljivejše zaposlitve ob zagotavljanju prilagodljivosti na trgu dela, izboljšanje dostopa delavcev do informacij o njihovih delovnih pogojih in izboljšanje samih delovnih pogojev.

Novela ZDR-1 uvaja dodatnih pet dni neplačanega dopusta v primeru oskrbe oziroma nege družinskega člana ali osebe, s katero delavec živi v skupnem gospodinjstvu, ki potrebuje obsežnejšo nego in podporo iz zdravstvenih razlogov. Določena je obveznost delavca, da mora v primeru te odsotnosti, delodajalca pred nastopom odsotnosti o tem obvestiti, pa tudi o razlogu nastale odsotnosti. Upravičenost do odsotnosti delavec izkaže s predloženo izjavo delodajalcu, ob izjavi pa predloži dokazila, ki jih delavec lahko predloži glede na okoliščine odsotnosti (npr. zdravniško potrdilo, potrdilo centra za socialno delo itd.).

Ureja se nediskriminatorno subsidiarno odgovornost pogodbenika za neplačilo plače delavcu, in sicer v okviru izvajanja storitve v okviru podizvajalstva, ki je bila do sedaj omejena le na tuje delodajalce, ki opravljajo delo z delavci v okviru čezmejnega izvajanja storitev.

Zvišuje se nadomestilo plače agencijskim delavcem pri podjetjih in s tem povečuje socialna varnost delavcem v času nezagotavljanja dela. V času, ko agencija ne zagotavlja dela delavcev pri uporabniku bodo delavci namesto najmanj 70 odstotkov minimalne plače upravičeni do 80 odstotkov plače delavca, kot to velja za nadomestilo plače preostalih delavcev v primeru čakanja na delo.

Uvaja se pravica do odklopa, ki daje delavcu pravico, da delodajalec ne posega v njegov prosti čas v času dnevnega ali tedenskega počitka, izrabe letnega dopusta ali druge upravičene odsotnosti z dela. Pravica do odklopa vključuje obveznost delodajalca, da za ta namen sprejme ustrezne ukrepe, le-ti pa se primarno opredelijo v kolektivni pogodbi na ravni dejavnosti oziroma ožje ravni.

Novela ZDR-1 v zakon prenaša zahtevo Direktive 2019/1152/EU, da se delavcu omogoči, da delodajalcu predlaga drugo, predvidljivejšo in varnejšo obliko zaposlitve, kadar je ta na voljo. Kadar do sklenitve spremenjene oziroma nove pogodbe o zaposlitvi ne bo prišlo, bo moral delodajalec delavcu na podan predlog podati obrazložen odgovor v pisni obliki. Prenaša se tudi zahteva direktive, da mora delodajalec delavcu v pisni obliki zagotoviti informacije, ki se nanašajo na sklenjeno

delovno razmerje, tudi ustrezne informacije o pripadajočem plačilu, ki morajo zajemati vse sestavine plačila (vključno s plačilom dodatkov, tudi za nadurno delo), ter informacijo o morebitni pravici do usposabljanja, ki ga zagotovi delodajalec.

Novela ZDR-1 za žrtve nasilja v družini uvaja do pet delovnih dni plačane odsotnosti za obdobje, ko morajo žrtve urejati zadeve na centrih za socialno delo (CSD) in sodiščih, organizirati stike pod nadzorom ter se v nekaterih primerih tudi seliti ali začasno bivati v varnih hišah. Uvaja se tudi krajši delovni čas žrtev nasilja v družini. Delavec, ki je žrtev nasilja v družini, bo lahko v času trajanja delovnega razmerja zaradi potreb usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, predlagal sklenitev pogodbe o zaposlitvi za krajši delovni čas. Sklenitev pogodbe se navezuje na obdobje urejanja zaščite, pravnih in drugih postopkov ter odpravljanje posledic nasilja v družini.

Delavcu, ki neguje otroka do osmega leta starosti, se zaradi potreb usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja zagotavlja možnost predlaganja sklenitev pogodbe o zaposlitvi za krajši delovni čas za določen čas. Za lažje usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja se dodatno tudi uvaja možnost podaje predloga za delo s krajšim delovnim časom za določen čas delavcev – oskrbovalcev v primeru oskrbe.

Na novo se določa obveznost delodajalca, da delavcu v primeru podanega opozorila pred odpovedjo na njegovo pisno zahtevo, ki jo lahko poda v treh delovnih dneh od prejema pisnega opozorila, omogoči, da se v razumnem roku, ki ne sme biti krajši od treh delovnih dni in daljši od 30 dni, o njih izjavi (izjava o očitanih kršitvah), razen če obstajajo okoliščine, zaradi katerih bi bilo od delodajalca to neupravičeno pričakovati.

Za zagotavljanje dodatne pravne varnosti delavca v primeru izreka opozorila pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga se na novo določa rok možne odpovedi, če bi delavec ponovno kršil pogodbeno in drugo obveznost iz delovnega razmerja po tem, ko je bil s strani delodajalca pisno opozorjen na kršitev oziroma neizpolnjevanje obveznosti. Rok, v katerem delavec ne sme ponovno storiti kršitve, se z zakonom spreminja iz enega leta na šest mesecev. Skrajšuje se tudi najdaljši dovoljeni rok, v primeru, da je rok določen v kolektivni pogodbi na ravni dejavnosti, in sicer iz dveh let na 18 mesecev.

Delavskim predstavnikom in sindikalnim zaupnikom bo po novem zagotovljena učinkovita pravna varnost. Novela ZDR-1 uzakonja zadržanje učinkovanja odpovedi do odločitve delovnih sodišč na prvi stopnji oziroma najdlje 6 mesecev za delavske predstavnike in predstavnice ter njihovo višje nadomestilo zaradi prepovedi opravljanja dela (namesto 50 odstotkov bodo upravičeni do 80 odstotkov plače) in pravno varstvo zoper pisno opozorilo pred odpovedjo. Novela ZDR-1 določa tudi možnost vzpostavitve posebnega sklada, katerega namen je povračilo izplačanih nadomestil delavcu za čas prepovedi opravljanja dela v času, ko se zadrži učinkovanje prenehanja pogodbe o zaposlitvi iz prejšnjega odstavka, kadar sodišče

prve stopnje ugotovi, da je bilo prenehanje pogodbe o zaposlitvi zakonito. Podrobnosti glede sklada se določijo s kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti.

Zakon povečuje pravno varnost delavcev tudi na področju izredne odpovedi delavca iz razlogov na strani delodajalca in v primeru soglasja k pobotu plačila za delo. Po novem bo delavec lahko izredno odpovedal pogodbo o zaposlitvi tudi, če mu delodajalec ne bo izplačeval nadomestila plače, kar do sedaj ni bilo možno.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o tujcih

Poslanke in poslanci so s 44 glasovi za in 7 proti sprejeli novelo Zakona o tujcih, ki uvaja spremembe pri pogoju znanja slovenskega jezika v postopkih podaljšanja dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združitve družine za družinske člane državljanov tretjih držav.

Pogoj znanja jezika na vstopni ravni A1 se po predlogu nadomešča z znanjem na t. i. preživetveni ravni, ki omogoča temeljno sporazumevanje v slovenskem jeziku. Skrajšuje se tudi rok za pridobitev pravice združevanja z družino, in sicer na eno leto.

***